

افق‌های تعقل

(سیری در اندیشه استخوان و فیلسوفان جهان اسلام و اروپا)

دکتر غلامرضا مدبر غزیری

سرشناسه: مدبر عزیزی، غلامرضا، ۱۳۳۵-
عنوان و نام پدیدآور: افق‌های تعقل (سیری در آرای متکلمان و فیلسوفان جهان اسلام و اروپا)/
غلامرضا مدبر عزیزی.

مشخصات نشر: مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۵۴۴ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۷۴۱-۵

فهرست‌نویسی: فیبا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: اسلام - فرقه‌ها - عقاید (Islamic - Sects - Doctrine)

موضوع: اسلام - فرقه‌ها - تاریخ (Islamic - Sects - History)

موضوع: دلام - اهل سنت - تاریخ (Sunnite theology- History)

موضوع: کلام - تاریخ (Islamic theology - History)

موضوع: متکلمان - سیرتنامه (Muslim theologians - Biography)

رده‌بندی کننده: ۱۰۱۶ / ۷ / ۸ / ۴ م / ۲۳۶ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۷۱ / ۸ / ۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۴۰۰۱

انتشارات سخن گستر

نام کتاب: افق‌های تعقل

مؤلف: غلامرضا مدبر عزیزی

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

چاپخانه: میثاق

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۷۴۱-۵

نشانی: مشهد - خیابان ابن سینا - بین ابن سینا ۱ و ۳ - ساختمان اطبا

تلفن: ۳۸۱۴۳۹۹۵۵ Sokhangostar71@gmail.com

آدرس محل پخش: موسسه فرهنگی هنری رهپویان ولایت فردوس

پست الکترونیک: info@rahpouyanferdows.ir

فهرست مطالب

۱۷	بخش اول: سیر آرزو کلامی
۱۹	فصل اول: آشنایی با فرقه های کلام
۲۱	مقدمه:
۲۱	تقسیم بندی کلی موضوعات اسلامی:
۲۲	علوم عهده دار تبیین سه موضوع اصلی (احول دین، اخلاق و احکام):
۲۲	تعریف علم کلام:
۲۴	معرفی فرقه های مشهور کلامی:
۲۴	علل ایجاد فرقه های متعدد اعتقادی در اسلام:
۲۸	تأملی در حدیث افتراق:
۲۹	اشکال و ایراد بر حدیث افتراق و پاسخ به آن:
۳۰	وجوه تسمیه ی علم کلام:
۳۲	آغاز پیدایش علم کلام:
۳۳	تاریخچه ی علم کلام در جهان شیعه:
۳۵	علم کلام در جهان اهل سنت:
۳۵	اولین موضوع مطرح شده در علم کلام:
۳۶	۱ - خوارج:
۳۶	مقدمه:

- ۳۶..... علت پیدایش خوارج و وجه تسمیهی آن‌ها:
 ۳۸..... دیگر القاب خوارج و وجه تسمیهی آن:
 ۴۰..... اهم آراء و عقاید خوارج:
 ۴۲..... عقیده‌ی خوارج در مورد چگونگی و نحوه‌ی تعیین خلیفه و امام:
 ۴۳..... عقیده‌ی خوارج در مورد خلفای راشدین:
 ۴۳..... کافران از دیدگاه خوارج:
 ۴۳..... نظریه‌ی خوارج در مورد امر به معروف و نهی از منکر:
 ۴۳..... خصوصیات روحی روانی رفتاری خوارج:
 ۴۴..... نمونه‌ای از اشکالات و ایرادات خوارج به حضرت علی (ع):
 ۴۵..... تقسیم بندی خوارج:
 ۴۶..... ۲- مرجئه.....
 ۴۶..... زمان و علت پیدایش.....
 ۴۷..... استناد مرجئه به قرآن کریم:
 ۴۹..... مرجئه شکاکان و سوفسطائیان نه‌الام:
 ۴۹..... فهرست اهم عقاید مرجئه:
 ۵۰..... تأثیر سوء تفکر مرجئه در جامعه اسلامی در طول تاریخ:
 ۵۱..... مشهورترین کتاب‌های مرجئه:
 ۵۲..... ۳- فرقه قدریه:
 ۵۲..... وجه تسمیه‌ی قدریه:
 ۵۲..... دلایل قدریه در اثبات مختار بودن انسان:
 ۵۳..... مخالفت قدریه با امویان:
 ۵۴..... معرفی بزرگان قدریه:
 ۵۵..... نظریه‌ی قدریه درباره‌ی تکلیف بما لایطاق:
 ۵۵..... دلیل قدریه بر انکار علم پیشین خداوند:
 ۵۶..... آیا قدریه مجوس امت اسلام هستند؟
 ۵۷..... ۴- فرقه‌ی جبریه:
 ۵۷..... بنیانگذار فرقه‌ی جبریه و معرفی کلی این فرقه:

۵۷	 عقیده‌ی جبریه درباره‌ی ایمان:
۵۸	 عقیده‌ی جبریه درباره‌ی صفات خداوند:
۵۸	 دلیل جبریه بر انکار علم پیشین خداوند:
۵۹	 نظریه‌ی جبریه درباره‌ی بهشت و جهنم و قرآن:
۵۹	 نظریه‌ی جبریه درباره‌ی انتخاب خلیفه:
۶۱	 ۵- فرقه‌ی معتزله:
۶۱	 معرفی، مآلی معتزله:
۶۱	 بنیان‌گذار فرقه‌ی معتزله:
۶۱	 معرفی معتزله، بنیاد:
۶۲	 جگونگی و علت پیدایش معتزله‌ی کلامی:
۶۳	 اصول خمس‌ه‌ی معتزله:
۶۳	 تقسیم بندی معتزله‌ی دینی:
۶۳	 دو دوره‌ی حیات فکری معتزله:
۶۴	 معرفی دیگر دانشمندان معتزله:
۶۴	 آشنائی با اهم معتقدات معتزله:
۷۷	 علل انقراض معتزله:
۷۹	 ۶- فرقه‌ی حنابله (اهل الحدیث):
۷۹	 بنیان‌گذار فرقه‌ی حنابله:
۷۹	 ملاک واجب و حرام در نظر حنابله:
۸۰	 نظریه‌ی حنابله درباره‌ی ایمان و کفر:
۸۰	 عقیده‌ی حنابله درباره‌ی تفسیر قرآن:
۸۱	 نظر حنابله درباره‌ی ترتیب افضلیت خلفا و نحوه‌ی تعیین خلیفه و رهبر:
۸۱	 وظیفه‌ی مردم نسبت به امیر و خلیفه:
۸۳	 ۷- فرقه‌ی اشاعره:
۸۳	 بنیان‌گذار اشاعره و هدف او از تأسیس این فرقه:
۸۷	 فهرست اهم عقاید اشاعره:
۸۹	 ۸- فرقه‌ی کرامیه:
۸۹	 بنیان‌گذار فرقه‌ی کرامیه:

- نظریه کرامیه درباره تفکر و تعقل: ۱۹
- نظریه‌ی تکافؤ ادله: ۱۹
- فهرست اَهم عقاید کرامیه: ۹۰
- مراکز فعالیت تبلیغی کرامیه: ۹۰
- معرفی بزرگان کرامیه: ۹۱
- عقیده کرامیه در باره نحوه‌ی تعیین امام و خلیفه: ۹۱
- ۹- فرقه ماتریدیه: ۹۲
- بنیان‌گذار ماتریدیه: ۹۲
- معرفی امام‌المالی ماتریدیه: ۹۲
- ماتریدیه آغازگر بحث معرفت‌شناسی: ۹۳
- نظر ماتریدیه در مورد ایمان و مؤمن: ۹۳
- نظر ماتریدیه در باره معرفت به خدا، راه‌های اثبات وجود خدا: ۹۳
- نظریه ماتریدیه در باره سببه و حزیه و جبر و اختیار: ۹۳
- نظر ماتریدیه در باره ارسال پیام‌رسان مسئله رؤیت خداوند: ۹۳
- نظر ماتریدیه در باره‌ی خلیفه و امام: ۹۴
- تألیفات عمده‌ی ابو منصور ماتریدی: ۹۴
- ۱۰- فرقه سلفیه: ۹۵
- نظر سلفیه درباره‌ی تعقل در مسائل دینی: ۹۵
- نظریه‌ی سلفیه درباره صفات خداوند: ۹۵
- اعمال شرک آمیز بنا بر عقیده‌ی سلفیه: ۹۶
- فرجام سلفیه: ۹۶
- ۱۱- ابن تیمیه و پیروان او: ۹۷
- معرفی ابن تیمیه: ۹۷
- نکوهش و تکفیر ابن تیمیه توسط علمای بزرگ اهل سنت: ۹۷
- عقاید ابن تیمیه: ۹۸
- ۱۲- فرقه وهابیت: ۱۰۱
- بنیانگذار وهابیت و معرفی کلی این فرقه: ۱۰۱
- ریشه‌ی اولیه‌ی افکار وهابیت: ۱۰۱

۱۰۲.....	خصوصیات فکری و روحی محمد بن عبدالوهاب:
۱۰۲.....	چگونگی به قدرت رسیدن محمد بن عبدالوهاب:
۱۰۴.....	بهنای محمد بن عبدالوهاب برای قتل و غارت:
۱۰۵.....	نمونه‌هایی از قتل و غارت‌های وهابیت در قرون اخیر:
۱۰۶.....	مرحله اول حکومت وهابیان:
۱۰۶.....	مرحله دوم حکومت وهابیان و تأسیس پادشاهی عربستان سعودی:
۱۰۷.....	معرف عقاید وهابیت:
۱۱۰.....	عقاید وهابیت: شرک آمیز و ضد توحید:
۱۱۱.....	نتیجه گیری و حسن انجام:
۱۱۳.....	۱۳ - فرقه ی زیدیه:
۱۱۳.....	عقیده ی زیدیه درباری - لویه امام:
۱۱۳.....	انشعابات در فرقه ی زیدیه:
۱۱۴.....	فرجام زیدیه:
۱۱۵.....	۱۴ - فرقه اسماعیلیه:
۱۱۵.....	معرفی اجمالی فرقه ی اسماعیلیه:
۱۱۶.....	معرفی ناووسیه - سمطیه و فطحیه:
۱۱۶.....	هدف اسماعیلیه:
۱۱۶.....	وجه تسمیه ی اسماعیلیه بر باطنیه:
۱۱۷.....	تأثر اسماعیلیه از مکاتب دیگر:
۱۱۷.....	تفاوت عقل گرایی اسماعیلیه با معتزله:
۱۱۷.....	عقیده ی اسماعیلیه درباره ی امام:
۱۱۸.....	عالم‌های سه گانه:
۱۱۸.....	عقیده ی اسماعیلیه درباره ی منشاء خیر و شر:
۱۱۸.....	فرجام اسماعیلیه:
۱۱۸.....	معرفی دانشمندان مشهور اسماعیلیه:
۱۲۰.....	۱۵ - فرقه قرامطه:
۱۲۰.....	حمله ی قرامطه به مکه:

- ۱۲۱..... تأویل نادرست احکام اسلامی :
- ۱۲۱..... تأثیر و تأثر قرامطه :
- ۱۲۲..... ۱۶ - فرقه اخوان الصفا :
- ۱۲۲..... معرفی دانشمندان اخوان الصفا :
- ۱۲۲..... رسائل اخوان الصفا :
- ۱۲۳..... اهداف سیاسی اخوان الصفا :
- ۱۲۳..... سلسله مراتب اخوان الصفا :
- ۱۲۴..... نظریه اخوان الصفا درباره‌ی امام :
- ۱۲۴..... مقام و منزلت علم اعداد در اخوان الصفا :
- ۱۲۴..... طبقه بندی علوم :
- ۱۲۵..... انکار معجزات انبیاء :
- ۱۲۵..... صفات انسان کامل بر عده‌ی اخوان الصفا :
- ۱۲۶..... ۱۷- فاطمیان :
- ۱۲۶..... چگونگی پیدایش :
- ۱۲۶..... معتقدات فاطمیان :
- ۱۲۸..... ۱۸- فرقه نزاریه و حکومت حسن صباح :
- ۱۲۹..... ۱۹- فرقه دروزیه :
- ۱۲۹..... معتقدات دروزیه :
- ۱۳۱..... ۲۰- فرقه شیخیه :
- ۱۳۱..... بنیانگذار شیخیه :
- ۱۳۱..... عقاید شیخیه :
- ۱۳۵..... فصل دوم : تأملی در چگونگی علم خدای تعالی به جزئیات و متغیرات عالم :
- ۱۳۷..... مقدمه :
- ۱۳۷..... اثبات صفات کمالیه خداوند :
- ۱۳۸..... برهین اثبات صفت علم خداوند :
- ۱۳۸..... برهان بر اثبات اینکه خداوند به ذات خویش عالم است :
- ۱۳۹..... برهان بر اثبات علم خداوند بر هستی :
- ۱۴۰..... اقوال حکما درباره چگونگی علم خدای تعالی به هستی :

۱۴۴	آیا علم خداوند به متغیّرات مستلزم تغییر در ذات او نیست؟
۱۴۴	پاسخ جلال الدین دوانی به اشکال فوق
۱۴۹	فصل سوم: ارتباط اراده انسانی و مشیت الهی
۱۵۱	مقدمه
۱۵۱	آسیب شناسی مبحث قضا و قدر
۱۵۹	دلایل معتقدین به جبر و پاسخ به آن
۱۶۲	معنای حقیقی مشیت الهی
۱۸۱	عدم تعارض علم و دین
۱۸۳	محدوده‌ی امر بین المؤمنین
۱۸۶	نقل سخن امیرالمؤمنین (ع) عنوان نتیجه‌گیری و حُسن ختام
۱۹۳	فصل چهارم: تأملی بر چند مبحث اصلی علم النفس
۱۹۵	۱- براهین اثبات وجود روح
۱۹۵	مقدمه
۱۹۵	دلایل ماتریالیسم در انکار وجود روح
۱۹۶	۱- برهان وجود حالات کیفی (برهان سائکولوژی)
۱۹۷	۲- برهان استمرار (ثبات شخصیت)
۱۹۷	۳- برهان خواب و رؤیا
۱۹۸	۴- برهان حرکت ارادی
۱۹۸	۵- برهان انسان معلق (برهان هوای طلق)
۱۹۹	۶- برهان کوژیتوی دکارت
۲۰۰	۷- برهان علم و ادراکات
۲۰۰	۸- برهان تصرف
۲۰۰	۹- برهان ارتباط با مردگان
۲۰۱	۱۰- هر انسانی ادراکاتی هم چون دیدن و شنیدن و احساس لذّت از چیزی یا آلم و درد را مدام تجربه می کند
۲۰۲	۱۱- برهان عامل هماهنگ کننده
۲۰۳	۲- شرح حدیث معرفت نفس

۲۰۳	 مقدمه
۲۰۵	 تعریف و تبیین واژه نفس
۲۰۹	 معنای نفس در حدیث معرفت نفس
۲۰۹	 ابعاد شناخت نفس
۲۱۰	 ابعاد مختلف و معانی گوناگون حدیث معرفت نفس
۲۲۱	 ۳- شئون و مراتب نفس
۲۲۱	 مقدمه
۲۳۳	 مراتب نفس باقله (ناطقه)
۲۳۹	 مراتب عقل قدسی (اطوار سبعة جنبه معنوی و عاطفی نفس)
۲۴۱	 تقسیم بندی کلی شئون و مراتب نفس
۲۴۲	 مراتب فطری ابعاد سه گانه نفس
۲۴۳	 انواع گرایش های فطری
۲۴۵	 ۴- چگونگی حدوث و بقا نفس
۲۴۵	 ۱- معتقدین به حدوث و بقای جسمانی نفس
۲۴۶	 ۲- معتقدین به حدوث و بقای روحانی نفس
۲۴۶	 ۳- روح در پیدایش روحانی و در بقا جسمانی است
۲۴۷	 ۴- نفس در پیدایش جسمانی و در بقا روحانی است
۲۴۹	 بخش دوم : سیر آرای فلسفی
۲۵۱	 فصل اول: تأملی در قانون علیت
۲۵۳	 تعریف علت و معلول و علیت:
۲۵۴	 اصول مترتبه بر اصل علیت:
۲۶۰	 علت در اصطلاح علم و در اصطلاح فلسفه:
۲۶۰	 مخالفین اصل علیت:
۲۶۴	 فصل دوم : تأملی در مقوله حدوث و قدم
۲۶۶	 مقدمه:
۲۶۷	 دلایل متکلمین بر حدوث زمانی عالم
۲۶۸	 دلایل فلاسفه بر قدم عالم:

فصل سوم: تأثیر فلسفه اسلامی بر فلسفه غرب به روایت فیلسوف فرانسوی	۲۷۲
پیش گفتار	۲۷۴
مقدمه ی مؤلف (اتین ژیلسون)	۲۸۶
فلسفه اسلامی	۲۸۷
۱- کندی	۲۹۳
۲- فارابی	۲۹۶
۳- ابن سینا	۳۰۶
آراء ابن سینا:	۳۰۹
۱- منطق:	۳۰۹
۲- طبیعیات	۳۱۷
۳- هیئت (ستاره شناسی)	۳۲۴
۴- علم النفس	۳۲۸
اثبات تجرد نفس:	۳۳۷
۵- ما بعدالطبیعه	۳۴۵
۶- الهیات	۳۵۳
نظریه عقول عشره:	۳۵۹
سعادتمندی خاص فلاسفه:	۳۶۲
۴- ابن رشد	۳۶۵
مقدمه: ابن باجه و ابن طفیل	۳۶۵
آراء ابن رشد	۳۷۰
۱- دین و فلسفه	۳۷۰
سه درجه از فهم یک حقیقت	۳۷۰
۲- شناخت شناسی و ما بعدالطبیعه	۳۷۴
بخش سوم: اجمالی از سیر معرفت شناسی در	۳۸۶
متفکرین مغرب زمین	۳۸۶
فصل اول: افلاطون و افلوطین	۳۸۸
مقدمه:	۳۹۰
تعریف فلسفه و فیلسوف از دیدگاه افلاطون:	۳۹۷

۴۰۲	عرفان مثبت و عرفان منفی:
۴۱۱	خیر مطلق افلاطون و احد افلوپین:
۴۱۳	تأثیر پذیری افلوپین از افلاطون در مفهوم عشق
۴۱۷	فصل دوم: افلاطون و نظریه معرفت
۴۲۰	آغاز بحث
۴۲۲	آیا معرفت حکم حقیقی است؟
۴۲۲	آیا معرفت یک حکم حقیقی همراه با یک بیان و توضیح است؟
۴۲۵	فصل سوم: بهره‌مندی آگوستین از فلسفه افلاطون و افلوپین
۴۲۸	۱- در مسئله اثبات وجود خدا:
۴۲۹	۲- بهره‌مندی از نظریه مثال:
۴۳۱	فصل چهارم: حله‌ی مسأله تسمیه‌ی اکام
۴۳۴	آثار اکام
۴۳۵	تاریخچه بحث کلیات:
۴۴۲	پاسخ آبلار به سؤالات فرفریوس:
۴۴۳	خلاصه نظر آبلار:
۴۴۴	اقسام کلی:
۴۴۴	طرق اثبات کلی طبیعی
۴۴۵	راه کل و جزء:
۴۴۵	راه قسم و مقسم:
۴۴۵	اشکال رجل‌همدانی بر اینسینا:
۴۴۸	ادراک شهودی:
۴۴۸	ادراک انتزاعی:
۴۴۸	نحوه وجود کلیات:
۴۵۳	فصل پنجم: تحلیلی از کوژیتوی دکارت
۴۶۱	فصل ششم: اعتراض چهارم
۴۶۳	معرفی اعتراض چهارم:
۴۶۷	مقدمه:
۴۶۷	اعتراضات به مباحث دکارت درباره ماهیت نفس انسانی:

۴۶۸.....	تقریر مطالب دکارت:
۴۷۱.....	نقدی بر استدلال فوق.....
۴۷۶.....	اشکال بر برهان خلود نفس دکارت:
۴۷۷.....	تأیید نظر دکارت مبنی بر یقین‌تر بودن ادراک عقلی نسبت به ادراک حسی:
۴۷۸.....	اعتراض آرنو بر استدلال دکارت درباره وجود خدا:
۴۷۸.....	انتقاد آرنو:
۴۸۰.....	انتقاد ر قسمت دوم برهان دکارت:
۴۸۹.....	فصل هفتم: تعامل مقولات فاهمه با داده های حسی در سیستم معرفتی کانت.....
۴۹۷.....	طرح مجدد عبارت کانت:
۵۰۱.....	فصل هشتم: رابطه بین احکام از لحاظ طولی و عرضی در جدول مقولات کانت.....
۵۰۴.....	در وجهه نظر کمیت.....
۵۰۵.....	در وجهه نظر نسبت.....
۵۰۶.....	از وجهه نظر جهت.....
۵۰۹.....	فصل نهم: رابطه جدول مقولات کانت با اصل تضاد هگل.....
۵۱۵.....	فصل دهم: منظور از پدیدارشناسی روح در فلسفه هگل.....
۵۱۹.....	طرز تلقی هگل از پدیدارشناسی روح.....
۵۱۹.....	مراحل شکل گیری شناخت.....
۵۲۷.....	فهرست آیات.....
۵۲۹.....	فهرست روایات.....
۵۳۱.....	فهرست اعلام.....
۵۴۱.....	فهرست منابع: